

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, 28 września 2021 r.

I.dz. 618/KRIA/2021/w

Pan
Zygmunt Frankiewicz
Senator Rzeczypospolitej Polskiej
Przewodniczący
Komisji Samorządu Terytorialnego
i Administracji Państwowej

Szanowny Panie Senatorze, Panie Przewodniczący

W związku z przekazaniem w dniu 20 września 2021 r. do Senatu RP ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (druk senacki nr 503) oraz skierowaniem jej do rozpatrzenia przez Komisję Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, Krajowa Rada Izby Architektów RP przedstawia uwagi do przedmiotowej ustawy, z uprzejmą prośbą o ich analizę oraz rozważenie wprowadzenia w ustawie poprawek.

Ponadto KRIA RP wskazuje, że projekt przekazany do rozpatrzenia w toku prac parlamentarnych istotnie różni się od projektu poddanego konsultacjom publicznym, podczas których Izba Architektów zgłaszała swoje uwagi. Jest to o tyle istotne, że najbardziej szkodliwe przepisy ustawy wprowadzające brak kontroli nad dołączanymi do zgłoszenia projektami (architektoniczno-budowlanym oraz zagospodarowania działki lub terenu) przez organy administracji architektoniczno-budowlanej, wprowadzone zostały do projektu już po konsultacjach publicznych, a przed przekazaniem do Sejmu RP.

KRIA RP po przeanalizowaniu konsekwencji wprowadzenia art. 1 pkt 3 lit. b uchwalonej ustawy, wnosi o usunięcie regulacji pozbawiającej organy administracji architektoniczno-budowlanej możliwości zgłoszenia sprzeciwu lub wykorzystania innych środków prawnych w przypadku nawet ewidentnego naruszenia art. 30 ust. 4b.

Na mocy tej zmiany wyłączony zostaje obowiązek organów administracji architektoniczno-budowlanej do badania zgodności projektu m.in. z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz decyzją o warunkach zabudowy czyli w konsekwencji prowadzi to do braku sprawowania kontroli nad przestrzeganiem ładu przestrzennego, wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i zabytków, a także sprawdzania posiadania przez projektanta odpowiednich uprawnień budowlanych wraz z aktualnością zaświadczenia o przynależności do właściwej Izby. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu: „Organ administracji architektoniczno-budowlanej po otrzymaniu takiego zgłoszenia nie będzie dokonywał jego sprawdzenia – wystarczające w tych przypadkach będzie oświadczenie projektanta o sporządzeniu projektu zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami wiedzy technicznej.”

Należy zauważyć, że uchwalona ustawa nie zmienia bezpośrednio przepisów planistycznych

i zobowiązuje do realizacji domów o powierzchni zabudowy do 70 m² zarówno zgodnie z ustaleniami planów zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzji WZ oraz przepisami techniczno-budowlanymi. Zasadniczym problemem jest jednak dopuszczenie realizacji takich obiektów przy braku faktycznego nadzoru nad spełnieniem wymogów planistycznych i technicznych. To pozbawienie możliwości reakcji organów na projekty zagospodarowania działki lub terenu dla domów o powierzchni zabudowy do 70 m² sporządzone w sposób niezgodny z ustaleniami planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji WZ lub warunków technicznych, może prowadzić do zaburzeń lub naruszeń w ładzie przestrzennym. W wyniku wprowadzonych kwestionowanych zapisów organ nie będzie miał nawet możliwości żądania uzupełnienia brakujących dokumentów pozwalających zorientować się, czy inwestycja jest w ogóle możliwa do zrealizowania na danym terenie. W przypadku złożenia niekompletnej lub nieprawidłowej dokumentacji ustawa nie przewiduje, żadnego trybu weryfikacji dokumentów złożonych wraz ze zgłoszeniem oraz wskazania procedury postępowania organu w przypadku projektów nieodpowiadających wymogom budynków o powierzchni zabudowy do 70 m².

Z kolei brak weryfikacji przez organ projektów domów o powierzchni zabudowy do 70 m² pod kątem możliwości ich sporządzenia przez osobę posiadającą właściwe uprawnienia, prowadzić będzie do ewidentnego pozbycia się funkcji kontrolnej państwa nad przestrzeganiem prawa w tym zakresie. Przypominamy, że składane wraz z projektem oświadczenie projektanta o wykonaniu projektu zgodnie z przepisami nie obejmuje deklaracji o posiadaniu odpowiednich uprawnień budowlanych do wykonania takiego projektu.

System weryfikacji uprawnień i zaświadczeń o przynależności do właściwej izby samorządu zawodowego funkcjonujący od lat w ustawie i realizowany przez organy aa-b ma na celu wyeliminowanie sytuacji sporządzania projektów budowlanych przez osoby nieuprawnione, jak również zapewnienie, że osoba wykonująca samodzielną funkcję techniczną projektanta posiada obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej. To z kolei zabezpiecza proces inwestycyjny szczególnie z punktu widzenia inwestora. W ocenie Izby Architektów RP pozbawianie organów aa-b kontroli nad posiadaniem przez projektantów właściwych uprawnień upoważniających do sporządzenia projektu budowlanego lub jego odpowiedniej części nie znajduje merytorycznego uzasadnienia i jest dalece niebezpieczne dla całego systemu prawa.

W drugiej kolejności, Izba Architektów RP wskazuje na sprzeczne z dotychczasowymi regulacjami brzmienie zmiany art. 34 ust. 2c (art. 1 pkt 5 w druku senackim nr 503), w którym określono, że:

„2c. uprawnienia budowlane do projektowania w specjalności:

- 1) architektonicznej lub
 - 2) konstrukcyjno-budowlanej uprawniające do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych
- uprawniają do sporządzania projektu zagospodarowania działki lub terenu w odniesieniu do budynków, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a".

W ocenie Izby Architektów RP, obecne brzmienie art. 15a ustawy Prawo budowlane w sposób jednoznaczny i wystarczający określa, które specjalności i zakres uprawnień umożliwiają zarówno projektowanie obiektów, jak i sporządzanie projektu zagospodarowania działki lub terenu, w zakresie tej specjalności.

Przedmiotowa nowelizacja skutkuje przyznaniem możliwości podejmowania przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej czynności, do których nie upoważniają przepisy prawa, określające ich zakres. Skoro bowiem w art. 15a ust. 1 ustawy Prawo budowlane określono, że uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności uprawniają do sporządzania projektu zagospodarowania działki lub terenu, w zakresie tej specjalności, zaś zakresem specjalności konstrukcyjno-budowlanej jest konstrukcja obiektu (w przypadku uprawnień bez ograniczeń) oraz konstrukcja obiektu do 1000 m³ (w przypadku uprawnień ograniczonych) to w przypadku projektu zagospodarowania działki lub terenu w odniesieniu do budynków mieszkalnych do 70 m² nie może być mowy o sporządzaniu takiego projektu na podstawie tych uprawnień, gdyż żaden z elementów zagospodarowania nie obejmuje bezpośrednio konstrukcji obiektu. Jeśli zaś chodzi o wskazane w projektowanym art. 34 ust. 2c uprawnienia architektoniczne to funkcjonują obecnie w przepisach prawa dwa ich rodzaje: uprawnienia bez ograniczeń oraz uprawnienia w ograniczonym zakresie. Uprawnienia architektoniczne w ograniczonym zakresie do projektowania uprawniają do projektowania w odniesieniu do architektury obiektu o kubaturze do 1000 m³ w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej. W uchwalonym przez Sejm przepisie nie ma jednak warunku, że osoba posiadająca uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej w ograniczonym zakresie może wykonać projekt zagospodarowania działki lub terenu jedynie w odniesieniu do budynków o kubaturze do 1000m³ zlokalizowanych na terenie zabudowy zagrodowej, a tym samym w sposób sprzeczny z art. 15a ust. 1 i 3 ustawy Prawo budowlane rozszerzono zakres czynności, które może taka osoba wykonywać.

System uprawnień budowlanych, funkcjonujący w Polsce od dziesięcioleci opiera się na przyjęciu założenia, że istnieją zawody zaufania publicznego, których wykonywanie wymaga specjalistycznej wiedzy i doświadczenia, co potwierdza się właśnie nadaniem uprawnień do ich wykonywania. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie potwierdzał, że do takich zawodów należy również profesja architekta, a ograniczenie prawa do jej wykonywania znajduje uzasadnienie w ochronie interesu i bezpieczeństwa publicznego. W tym kontekście najistotniejsze są przepisy prawa, które wyznaczają granice wykonywania poszczególnych uprawnień budowlanych ze względu na rodzaj projektowanych obiektów, ich usytuowanie, stopień skomplikowania, jak również zakres (np. architektura, konstrukcja, instalacje itd.). Przepisy te, zawarte w ustawie Prawo budowlane od wielu lat służą podziałowi ról w całym procesie inwestycyjnym, w którym poszczególni projektanci współpracują ze sobą ponosząc wyznaczoną im odpowiedzialność. Taki system gwarantuje bezpieczeństwo powstających obiektów, jak również ochronę interesów obywateli – inwestorów, w tym późniejszych użytkowników obiektów budowlanych.

Wprowadzenie poprzez uchwaloną przez Sejm zmianę ustawy, możliwości wykonywania innego zakresu działań projektowych niż pozwala na to zakres posiadanych uprawnień, prowadzi wprost do demontażu dotychczasowej konstrukcji ustawy w zakresie uprawnień, usuwając z niej dotychczas istniejące zabezpieczenia, co wchodzi w domenę zasadniczych regulacji ustawy.

Niespójność pomiędzy poszczególnymi przepisami uchwalonej przez Sejm ustawy nie jest jedynym mankamentem mogącym budzić również wątpliwości z punktu widzenia prawidłowej legislacji. Również posłużenie się przez projektodawcę sformułowaniem „w specjalności konstrukcyjno-budowlanej uprawniająca do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych” nie odpowiada wymogom określoności przepisów prawa. W pierwszym rzędzie należy wskazać, że przepisy ustawy dotyczące zakresu uprawnień w ogóle nie posługują się pojęciem „zakres rozwiązań architektonicznych”, a po drugie pojęcie to nie zostało w ustawie wyjaśnione i nie odpowiada żadnej ze specjalności i zakresów uprawnień. Przepisy prawa nie powinny pozostawiać wątpliwości kto, kiedy

i jakie czynności w ramach uprawnień może wykonywać. Zasada określoności prawa zyskuje szczególne znaczenie w kontekście przepisów przyznających konkretne uprawnienia, tak jak ma to miejsce w tym przypadku.

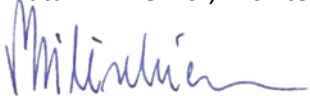
Izba Architektów RP wnosi zatem o gruntowną analizę tego tematu i rezygnację z wprowadzonego ust. 2c w art. 34 Prawa budowlanego.

Ponadto, do najbardziej istotnych zmian mogących przynieść negatywne konsekwencje, na które zwracała uwagę Izba Architektów RP w toku rozpatrywania projektu przez Sejm należą:

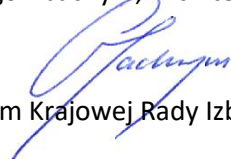
- przejmowanie na podstawie oświadczenia inwestora odpowiedzialności za kierowanie budową (art. 1 pkt 3 lit. a ustawy),
- rezygnacja z funkcji kierownika budowy w odniesieniu do domów 70m² (art. 1 pkt 7 ustawy),
- oświadczenie inwestora o zgodności wykonania budynku z projektem budowlanym oraz przepisami techniczno-budowlanymi (art. 1 pkt 11 ustawy).

Z wyrazami szacunku,

Małgorzata Pilinkiewicz, Architekt IARP

Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP

Grzegorz Jachym, Architekt IARP

Członek Prezydium Krajowej Rady Izby Architektów RP